

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Jarząbek

Protokolant: st. sekr. sąd. Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2023 r. w Warszawie

sprawy J. M. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania J. M. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 24 maja 2022r. znak (...)(...)

- uchyla zaskarżoną decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Sygn. akt VII U 760/22

UZASADNIENIE

J. M. J. w dniu 30 czerwca 2022 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 maja 2022r. znak: (...)(...) i wniósł o jej zmianę poprzez zwolnienie go z obowiązku zwrotu świadczenia postojowego, wypłaconego w dniach 30 czerwca 2020 r., 2 września 2020 r., 5 października 2020 r. po 705,21 zł każde wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odwołujący zarzucił zaskarżonej decyzji naruszenie art. 15zx ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych poprzez nieuzasadnione uznanie, że pobrał on nienależne świadczenie postojowe w dniach 30 czerwca 2020 r., 2 września 2020 r., 5 października 2020 r. i w związku z tym jest zobowiązany do zwrotu tego świadczenia. Odwołujący zarzucił również naruszenie art. 15 zs ust. 1 i 2 ww. ustawy poprzez uznanie, że datą złożenia wniosku do ZUS jest data jego przekazania do Zakładu przez płatnika składek, a nie data złożenia go przez osobę uprawnioną płatnikowi składek jako pośrednikowi.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołujący podniósł, że organ rentowy w uzasadnieniu decyzji nie sprecyzował, z jakich przyczyn uznał, że zleceniodawca w sposób błędny wskazał wysokość osiągniętego przez niego przychodu w miesiącu poprzedzającym datę złożenia wniosku o świadczenie postojowe. Odwołujący podał, że przekazał zleceniodawcy wniosek o świadczenie postojowe w dniu 20 kwietnia 2020 r., nie jest więc odpowiedzialny za złożenie przez płatnika wniosku o świadczenie postojowe z opóźnieniem, okoliczność ta nie powinna obciążać odwołującego jako beneficjenta świadczenia (odwołanie, k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. Uzasadniając swe stanowisko, organ rentowy podniósł, że świadczenie postojowe zostało wypłacone odwołującemu się w dniach 30 czerwca 2020 r., 2 września 2020 r., 5 października 2020 r. na podstawie wniosku RSP-C z 22 czerwca 2020 r. złożonego przez zleceniodawcę (...) Sp. z o.o.. W tym wniosku wykazano, że kwota miesięcznego przychodu wynikającego z umowy to 1.374,79 zł, a kwota przychodu osiągniętego w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku to 1.374,79 zł. Zdaniem organu rentowego, zleceniodawca błędnie wskazał kwotę przychodu osiągniętego w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku. Powinna być to kwota 0,00 zł. Z uwagi na fakt, że kwota przychodu osiągniętego w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku była niższa niż 1.300 zł, świadczenie postojowe przysługiwało w kwocie miesięcznego przychodu wynikającego z umowy tj. 1.374,79 zł. Taka kwota powinna być wypłacona odwołującemu na podstawie złożonych wniosków. Odwołującemu się zostało trzykrotnie wypłacone świadczenie postojowe w wysokości zawyżonej o 705,21 zł. Organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie, k. 7-8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. M. J. jest obcokrajowcem mieszkającym w Polsce od 2019 r., nie posługuje się biegle językiem polskim. Studiuje w W. w języku angielskim i utrzymuje się z pracy wykonywanej na podstawie umów zlecenia (zeznania J. M. J., k. 34-35 a.s.).

J. M. J. w 2020 r. pracował na podstawie umowy zlecenia w (...) Sp. z o.o. Od 13 marca 2020 r. nie wykonywał pracy z powodu obostrzeń wywołanych pandemią (...)19 (zeznania J. M. J., k. 34-35 a.s.).

W dniu 20 kwietnia 2020 r. złożył u zleceniodawcy wniosek o świadczenie postojowe, kolejne wnioski złożył w maju i w czerwcu 2020 r. We wniosku z 20 kwietnia 2020 r. wskazał wysokość uzyskanych przychodów w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku jako kwotę 0,00 zł (wniosek o świadczenie postojowe, k. 6 a.s.).

W związku z okolicznością, że do organu rentowego wpłynął wniosek (...) Sp. z o.o. o świadczenie postojowe, organ rentowy wypłacił odwołującemu się J. M. J. świadczenie postojowe w dniach 30 czerwca 2020 r., 2 września 2020 r., 5 października 2020 r. każdorazowo w kwocie 2.080,00 zł (decyzja ZUS z 24 maja 2022r. – akta organu rentowego).

W dniu 24 maja 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję znak: (...) (...), w której zobowiązał J. M. J. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w części, w kwocie 2.115,63 zł w terminie miesiąca od otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (decyzja ZUS z 24 maja 2022r. – akta organu rentowego).

J. M. J. z uwagi na fakt, że nie posługuje się biegle językiem Polskim, nie rozumie dlaczego organ rentowy oczekuje zwrotu wypłaconych świadczeń postojowych, próbował zrozumieć treść decyzji ZUS za pomocą tłumacza. Organ rentowy przed wydaniem zaskarżonej decyzji nie zwracał się do odwołującego o udzielenie wyjaśnień w sprawie, nie weryfikował ani wysokości przychodu, ani daty przedstawienia przez ubezpieczonego jego zleceniodawcy wniosku o świadczenie (zeznania J. M. J., k. 34-35 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, a także aktach rentowych oraz na podstawie zeznań odwołującego się. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 maja 2022r. należało uchylić, sprawę zaś przekazać do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W..

Na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. sąd uchyla zaskarżoną decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, jeżeli taka decyzja nakładająca na ubezpieczonego zobowiązanie, ustalająca wymiar tego zobowiązania lub obniżająca świadczenie, została wydana z rażącym naruszeniem przepisów o postępowaniu przed organem rentowym.

Odnosząc regułę, iż w sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, przedmiot oraz zakres rozpoznania i orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wyznacza treść tej decyzji, zaskarżoną decyzją z dnia 24 maja 2022r. organ rentowy zobowiązał J. M. J. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w części, w kwocie 2.115,63 zł w terminie miesiąca od otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Odwołujący zakwestionował treść decyzji wskazując, że jej nie rozumie, bo nie posługuje się biegle językiem polskim, a także wskazał, że organ rentowy nie zwrócił się do niego o udzielenie wyjaśnień w sprawie, zaś wnioskiem na podstawie którego wypłacono mu świadczenie postojowe został złożony za pośrednictwem zleceniodawcy (...) Sp. z o.o.

Osnowa decyzji administracyjnej jest najistotniejszym elementem decyzji administracyjnej, jej kwintesencją, gdyż wyraża wolę organu administracji, jako rezultatu zastosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku, w kontekście konkretnych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Ma zatem zawsze charakter rozstrzygnięcia, przesądzającego o istocie sprawy. Rozpoznanie żądania z zakresu ubezpieczeń społecznych przez sąd musi poprzedzać postępowanie przed organem rentowym i wydanie decyzji (por. wyrok SN z dnia 26 maja 1999 r., sygn. akt II UKN 662/98, OSNAPiUS 2000, nr 15, poz. 595).

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy w toku prowadzonego postępowania administracyjnego dopuścił się rażącego naruszeniem przepisów o postępowaniu przed tym organem. W szczególności organ rentowy uchybił art. 8 k.p.a. Zgodnie z tym przepisem organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania (§1). W wyroku z dnia 16 grudnia 2022 r. Naczelny Sąd Administracyjny (III OSK 1856/21) wskazał, że z zasady pogłębiania zaufania obywateli do władzy publicznej (art. 8 § 1 k.p.a.) i zasady informowania stron (art. 9 k.p.a.) wynikają obowiązki organów administracji kierowania się zasadami proporcjonalności oraz należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków, a także czuwania nad tym aby strony i inni uczestnicy nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa i tym celu udzielają im niezbędnych wskazówek (LEX nr 3508726).

Stosownie do art. 7 k.p.a. i 77 k.p.a. w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, a organ był obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzeć cały materiał dowodowy. Przepisy te wyrażają zasadę prawdy obiektywnej, z której wynika obowiązek organu do wyczerpującego zbadania wszystkich okoliczności faktycznych związanych z określoną sprawą. Dokładne wyjaśnienie stanu faktycznego urzeczywistnia się poprzez nałożenie na organ obowiązku wyczerpującego zebrania i zbadania całego materiału dowodowego, a następnie dokonanie oceny znaczenia i wartości tego materiału i oceny czy dana okoliczność została udowodniona.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przeprowadził jakiegokolwiek postępowania wyjaśniającego w celu ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, nie przesłuchał ubezpieczonego w celu ustalenia prawidłowości danych wskazanych przez niego we wnioskach o świadczenie postojowe, a ponadto nie ustalił daty złożenia przez zleceniodawcę wniosków o to świadczenie. Organ rentowy ograniczył się jedynie do wydania zaskarżonej decyzji w oparciu o dane, które posiadał, mimo iż w tym zakresie sam wskazał na rozbieżności. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł bowiem, że świadczenia zostały wypłacone odwołującemu się na podstawie wniosku RSP-C z 22 czerwca 2020 r. złożonego przez zleceniodawcę (...) Sp. z o.o. Organ rentowy sam zauważył, że w przedmiotowym wniosku wykazano, że kwota miesięcznego przychodu wynikającego z umowy to 1.374,79 zł, a kwota przychodu osiągniętego w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku to 1.374,79. Zleceniodawca błędnie wskazał kwotę przychodu

osiągniętego w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku. Zdaniem organu rentowego powinna być to kwota 0,00 zł. Organ rentowy sam więc dokonał korekty w tym zakresie, co skutkowało wydaniem niekorzystnej dla ubezpieczonego decyzji, nie zawiadamiając go uprzednio, o tym, że ma taki zamiar. Zdaniem Sądu Okręgowego wydanie zaskarżonej decyzji powinno więc zostać poprzedzone przeprowadzeniem postępowania wyjaśniającego, umożliwiającego ubezpieczonemu wypowiedzenie się w powyższych kwestiach. Organ rentowy w ten sposób uchybił również zasadzie wynikającej z art. 10 k.p.a., w myśl której organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań (§1). Tego w przedmiotowej sprawie zabrakło, bo ubezpieczony nie miał możliwości wypowiedzieć się w sprawie, która toczyła się przed organem rentowym, bowiem żadne postępowanie wyjaśniające nie zostało przeprowadzone.

Drugą z okoliczności wskazujących na rażące naruszenie prawa przez organ rentowy jest brak dbałości o przedstawienie ubezpieczonemu decyzji w formie dla niego zrozumiałej. Organ rentowy nie ustalił bowiem, czy ubezpieczony J. M. J. posługuje się językiem polskim. Jak wynika z przeprowadzonego przed Sądem postępowania, ubezpieczony jest obcokrajowcem, mieszka i pracuje w Polsce, studiuje w języku angielskim. Okoliczności te nie pozwalają jednak przyjąć, że biegle posługuje się językiem polskim. W toku postępowania przed Sądem ubezpieczony wyjaśnił, że nie rozumie ani treści decyzji organu rentowego, ani też podstaw żądania zwrotu nienależnego świadczenia. Ubezpieczony wyjaśnił, że aby dowiedzieć się, co zaskarżona decyzja oznacza oraz, że jest dla niego niekorzystna musiał skorzystać z tłumacza. Przed Sądem porozumiewał się z pomocą tłumacza, dopiero wówczas było możliwe przedstawienie przez niego stanowiska procesowego. Przed organem rentowym nie miał ku temu możliwości, również z tego powodu, że nie przeprowadzono żadnego postępowania wyjaśniającego. Zdaniem Sądu skoro organ rentowy nie zbadał, czy ubezpieczony, który jest obcokrajowcem posługuje się językiem polskim chociażby w stopniu, który pozwalałby mu zrozumienie treści decyzji wydanej przez organ rentowy, ani w jakimkolwiek innym zakresie, to naruszył tym samym jego prawo do wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, a uniemożliwił mu zrozumienie wydanej w stosunku do niego decyzji administracyjnej.

Powyższe okoliczności zdaniem Sądu Okręgowego, powodują, że organ rentowy nie wyjaśnił dostatecznie stanu faktycznego sprawy, nie przeprowadził postępowania wyjaśniającego, nie umożliwił stronie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Poprzez powyższe działania, a w zasadzie ich brak organ rentowy naruszył zasadę informowania stron oraz zaufania do władzy publicznej, co kwalifikuje zaskarżoną decyzję do uznania za wydaną z rażącym naruszeniem przepisów o postępowaniu przed organem rentowym a mianowicie art. 8 § 1 k.p.a. w zw. z art. 9 k.p.a.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. Sąd uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., o czym orzekł w sentencji wyroku.